

ЛОГИСТИКА ВО ФРАНЧАЙЗИНГОВОЙ СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ

Аннотация. В статье рассмотрены вопросы ведения бизнеса в украинских реалиях на основах франчайзинга. Авторами обозначены преимущества, которые получает предприятие от такого партнерского сотрудничества. Рассмотрено, каким образом логистическое управление влияет на ведение франчайзингового бизнеса, определены приоритетные направления их совершенствования. Охарактеризованы общенаучные принципы, которые должны обеспечиваться при формировании логистических цепей франчайзинговой системы. Актуальность этих вопросов связана с жесткими конкурентными инструментами, ограниченностью маркетингового бюджета, стремлением предприятий нарастить маржу прибыли.

Ключевые слова: логистика, франчайзинг, управление, материальный поток, финансовый поток, материальные ресурсы, предпринимательство, логистические цепи, прибыль.

LOGISTICS IN THE FRANCHISING MANAGEMENT SYSTEM

Summary. The article deals with the issues of doing business in Ukrainian realities on the basis of franchising. The authors outline the advantages that an enterprise will receive from such partnership cooperation. The article examines how logistics management has an impact on franchising business and identifies priority areas for improvement. The general scientific principles that should be provided during the formation of the logistic chains of the franchising system are described. The urgency of these issues is related to rigid competition, the limited marketing budget, and the desire of enterprises to increase profit margins.

Key words: logistic, franchising, management, material stream, financial stream, material resources, enterprise, logistic chains, income.

УДК 658:338.2

Сунцова О. О.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки та бізнес-технологій
Національного авіаційного університету*

Командровська В. Є.

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки та бізнес-технологій
Національного авіаційного університету*

Любезна І. І.

*студентка магістратури економіки та бізнес-технологій
Національного авіаційного університету*

Suntsova O. O.

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of Economics and Business Technologies Department
National Aviation University*

Komandrovs'ka V. Ye.

*PhD in Economics, Associate professor,
Associate professor of Economics and Business Technologies Department
National Aviation University*

Lyubezna I. I.

*MSc in Economics and Business Technologies
National Aviation University*

ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК АВІАПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ АГРЕСИВНОГО СТАНУ ЗОВНІШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті досліджено, що стан та характер впливу зовнішнього середовища є одними з найбільш важливих факторів, що можуть сприяти чи заважати розвитку підприємства, впливати на ефективність функціонування діяльності організації. Проведено аналіз визначень понять «агресія», «агресивність» з огляду на теорію психології. З урахуванням особливостей діяльності підприємства та методики оцінювання стану зовнішнього середовища запропонували та сформулювали поняття «агресивний стан зовнішнього середовища підприємства». Проведено порівняльний аналіз факторів впливу зовнішнього середовища підприємства в стабільному та агресивному стані. Досліджено динаміку зміни кількості підприємств за результатами впливу агресивного стану зовнішнього середовища в Україні.

Ключові слова: агресивний стан, зовнішнє середовище, діагностика, агресія, фактори впливу, превентивні заходи, авіапідприємство.

Вступ та постановка проблеми. Стан та характер впливу зовнішнього середовища є одними з найбільш важливих факторів, що можуть сприяти чи заважати розвитку підприємства, впливати на ефективність функціонування діяльності організації. Це стосується усіх галузей економіки країни, зокрема авіаційної галузі. Нині можна стверджувати, що діяльність авіапідприємств здійснюється в умовах агресивних дій зовнішнього середовища, основною метою яких є ослаблення чи усунення підприємства з ринку.

Агресивний стан зовнішнього середовища переважно обумовлений діями прямого та опосередкованого впливу, зокрема нестабільним станом в економіці держави й окремих її галузей; політичною ситуацією в країні та ускладненням міжнародних зв'язків; зменшенням купівельної спроможності; збільшенням конкуруючих компаній, що приводять до зменшення кількості підприємств на ринку; агресивними діями конкурентів; корумпованістю регулюючих та контролюючих органів; жорсткістю господарського законодавства по відношенню до підприємств, в тому числі підвищеним податковим тиском.

Авіабудівництво є однією з найголовніших та найперспективніших галузей в економіці України, що характеризується значним виробничим та інтелектуальним потенціалом, адже забезпечує власне виробництво літаків повного циклу. В теперішніх умовах кризового стану економіки для відновлення економічного зростання країни потрібно розвивати перш за все високотехнологічні галузі, такі як авіабудівництво, у яких створюється висока додана вартість, що сприяє підвищенню валового внутрішнього продукту країни. Проте сьогодні авіаційна галузь України відстає в розвитку від основних конкурентів і має незначну частку ринку. Тому актуальними питаннями є визначення основних причин кризового стану української авіабудівної галузі та розробка шляхів їх усунення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Для розуміння поняття «агресивний стан підприємства» проведено дослідження у сфері психології щодо визначення агресії та агресивності. Дослідженню цього поняття присвятили свої праці такі вчені, як В. Клайн, А. Басс, Р. Берон, Д. Річардсон, С. Фромм, А. Бандура. Аналізуючи економічну складову агресивності, можемо зробити висновок, що в теорію вивчення характеру впливу зовнішнього середовища на підприємства значний внесок зробили такі науковці, як Е. Альтман, Ж. Лего, Т. Спрінггейт, А.Г. Грязнов, В.А. Баранов, Л.О. Лігоненко, В.О. Василенко, Т.В. Гринько, Д.А. Довгань, А.І. Євсейчев.

Проведений аналіз наявних публікацій показав відсутність підходів до вивчення агресивного стану зовнішнього середовища як особливої характеристики, що впливає на економічний розвиток підприємства.

Метою роботи є визначення поняття агресивного стану зовнішнього середовища та ступеня його впливу на діяльність авіапідприємства, а також розробка діагностики негативного впливу та заходів, спрямованих на уникнення негативних наслідків такого впливу або усунення його результатів.

Результати дослідження. Для розуміння поняття «агресивний стан зовнішнього середовища підприємства» потрібно дати визначення понять «агресія», «агресивність». Агресія оцінюється суспільством як негативні, асоціальні дії, як прояв грубої сили. Здебільшого під цими поняттями розуміється загрозна поведінка, яка об'єднує багато понять, зокрема насильство, агресивні дії, агресивну поведінку, асоціальну поведінку, ворожість, жорстокість, конфлікт, злочин, вбивство, негативну взаємодію. Так, у психоаналізі агресивність тлумачиться як сила, з якою людина виявляє свою любов і ненависть стосовно оточуючих чи самої себе. Багато вчених проводили дослідження у сфері визначення агресивності. Основні визначення цього поняття наведені в табл. 1.

Прихильники теорії А. Бандури вважають, що агресивність – це продукт простого наування, тобто вона розвивається або зменшується в результаті спостереження сцен агресії та її наслідків для агресивної людини. Під агресивною поведінкою розуміють дії, що мають на меті заподіяння моральної або фізичної шкоди іншим [1].

Отже, на думку науковців-психологів, агресія – це реакція об'єкта на дії оточуючого світу, яка полягає в готовності об'єкта завдати шкоди.

З урахуванням особливостей діяльності підприємств у сучасних умовах можна стверджувати, що агресивний стан зовнішнього середовища для підприємства – це ворожі дії, обставини чи фактори, які діють на підприємство із-зовні (умисно чи неумисно) за рахунок різних факторів чи методів, таких як підвищення податків, неадаптована законодавча база, політичні обставини, стан конкурентного середовища, рівень технології, закриття ринків збуту, припинення ділових контактів. Бути агресивним у підприємницькій діяльності – це перш за все бути послідовним у реалізації розробленого та прийнятого курсу, плану для виведення підприємств з ринку за допомогою домовленостей усіх учасників прямого впливу на організацію.

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «агресивність»

Джерело, автор	Визначення
Психологічний словник [7]	Агресивність – одна з вроджених установок, яка виражається у прагненні до наступальних дій, спрямованих на завдання збитків або знищення об'єкта.
В. Клайн [8]	В агресивності є «певні здорові риси», які можуть виявитися корисними для суспільного життя. Це такі риси, як наполегливість, ініціатива, завзятість, прагнення до перемоги, подолання перешкод. Ці якості властиві лідерам і переможцям.
Біологічний словник [2]	Агресивність – це риса характеру, що виражається у ворожому ставленні людини до інших людей, до навколишнього світу. Агресивними називаються такі дії, які, будучи ворожими, водночас не викликані будь-якими об'єктивними причинами, не можуть бути виправданими обставинами, що склалися, або міркуваннями морального чи юридичного характеру, зокрема необхідністю самооборони або захисту інших людей.
А. Басс [6]	Агресія – це реакція, що завдає шкоди іншому організму.
Р. Берон, Д. Річардсон [3]	Агресія – це модель поведінки, а не емоція, мотив чи настанова. Агресія у суспільстві не відбувається без певних мотивів і настанов, тому це явище складніше, ніж тваринна агресія, саме тому її доцільно визначати як насильство.

Під агресивним зовнішнім середовищем розуміють усі несприятливі умови та чинники, що виникають у навколишньому середовищі, незалежно від діяльності конкретної фірми, але які суттєво впливають на її функціонування та потребують прийняття негайних і жорстких управлінських рішень.

Як відомо, одним зі способів визначення оточення та полегшення врахування його впливу на організацію є поділ зовнішніх факторів на такі дві основні групи (рис. 1):

- середовище прямого впливу;
- середовище непрямого впливу.

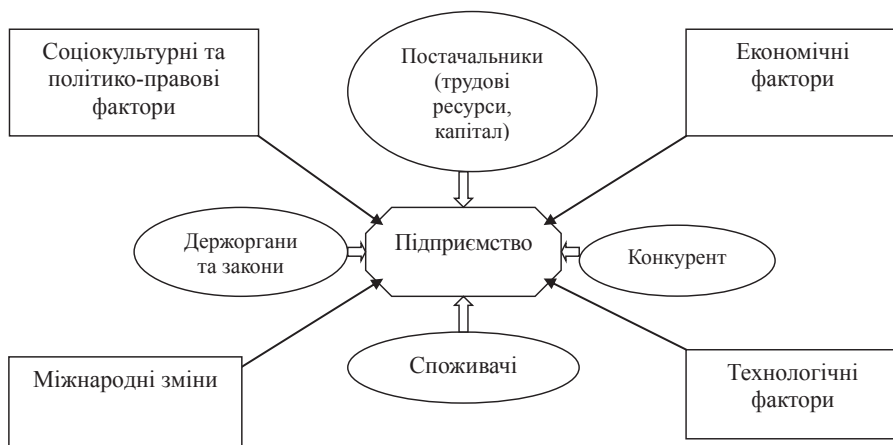

Рис. 1. Схематичне зображення підприємства та зовнішнього середовища

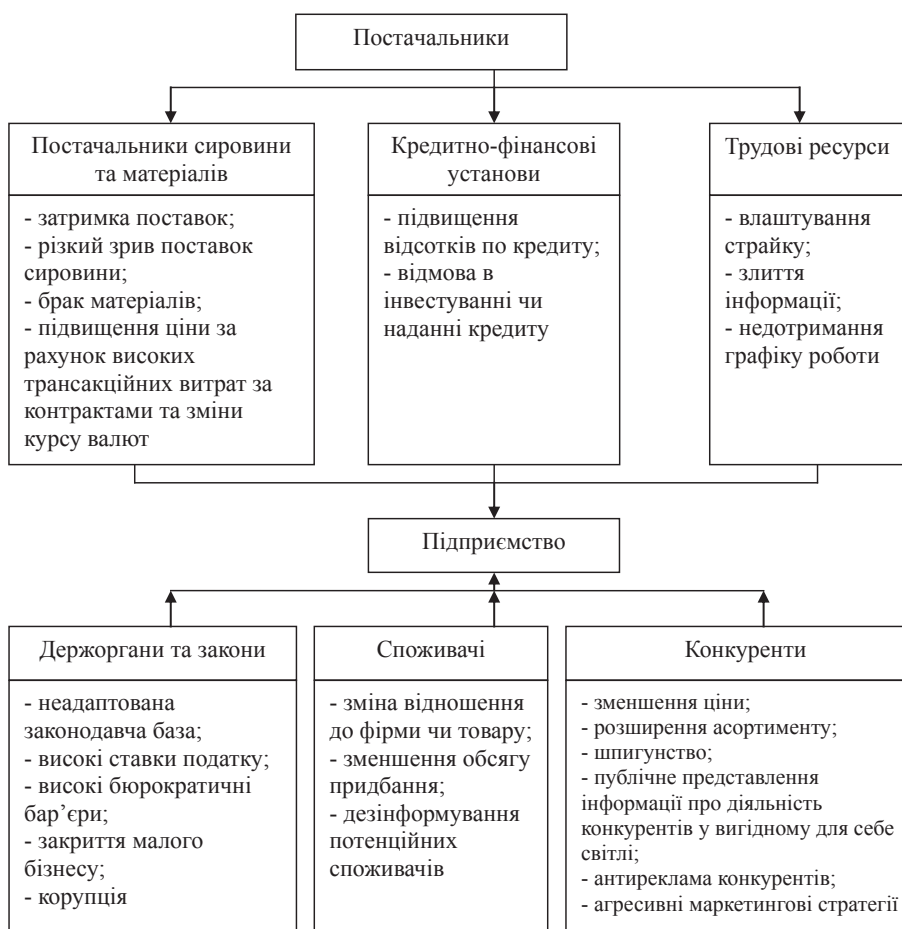

Рис. 2. Агресивні дії об'єктів зовнішнього середовища прямого впливу

Середовище прямого впливу – це оточення, яке формують суб'єкти середовища, які безпосередньо впливають на діяльність певної організації. До них відносять постачальників, споживачів, конкурентів, законодавство та державні органи.

Фактори середовища непрямого впливу зазвичай не впливають на організацію так помітно, як фактори середовища прямого впливу. Однак компанії необхідно постійно вести їх облік, оскільки середовище непрямого впливу зазвичай складніше, ніж середовище прямого впливу. До основних факторів непрямого впливу відносяться технологічні, економічні, соціокультурні та політико-правові, а також міжнародні зміни.

Мінливість (агресивність) зовнішнього середовища є галузю постійного занепокоєння для організацій. До аналізу ринкового середовища входять аспекти, які здійснюють безпосередній вплив на успіхи або невдачі організації. До цих аспектів належать демографічні умови, що змінюються, життєві цикли різних виробів чи послуг, легкість проникнення на ринок, розподіл доходів населення та рівень конкуренції в галузі.

Отже, зовнішнє середовище прямого впливу – це сукупність факторів, агресивних дій, котрі безпосередньо впливають на діяльність підприємства на ринку. Тому на рис. 2 наведено агресивні дії, які досить часто застосовують об'єкти зовнішнього середовища прямого впливу.

У табл. 1 наведено вплив факторів непрямого впливу як у стабільному, так і в агресивному стані. Фактори середовища непрямого впливу досить важко дослідити, оскільки вони непомітно впливають на діяльність підприємств, але при цьому завдають підприємству найбільшої шкоди.

Агресивний стан зовнішнього середовища вивчено залежно від групи факторів, зокрема технологічних, економічних, соціокультурних, політико-правових, міжнародних, а також структурних тенденцій в економіці.

За рахунок того, що нині зовнішнє середовище України перебуває в агресивному стані, кількість підприємств зменшується за рахунок різноманітних факторів (табл. 2).

Аналізуючи табл. 2, можемо дійти висновку, що у 2016 році порівняно з 2010 роком кількість підприємств зменшилась на 72 441 (19,1%). Стратегічно важливі галузі економіки також зазнали негативного впливу зовнішнього середовища. Кіль-

Фактори непрямого впливу зовнішнього середовища

Фактори	Стабільний стан	Агресивний стан
Технологічні фактори	1) Співпраця підприємств з університетами для створення кваліфікованих кадрів та їх працевлаштування на роботу; 2) впровадження науково-технологічних розробок у всі галузі виробництва; 3) високі вимоги до науково-технічного рівня виробництва, що забезпечує конкурентоспроможність.	1) Зменшення кваліфікованих кадрів високотехнологічних виробництв; 2) зменшення питомої ваги наукоємних виробництв і продукції; 3) скорочення «життєвого циклу» технологій.
Економічні фактори	1) Дефляція; 2) зменшення податків для всіх підприємств виробничих галузей, що закріплено законодавством; 3) збільшення розмірів та темпів ринку; 4) надання пільг для стратегічно важливих для країни галузей; 5) збільшення експорту товарів.	1) Високий рівень інфляції; 2) необґрунтоване підвищення податків для виробничих підприємств; 3) недостатнє фінансування державних підприємств, науково-технологічних центрів; 4) скорочення доходів споживачів; 5) відсутність регульованих цін для виробничих компаній; 6) неефективне законодавство з економічних питань; 7) збільшення імпорту товарів; 8) нестабільний курс валют.
Соціокультурні фактори	1) Заохочення населення на створення приватного бізнесу; 2) підтримання стосунків підприємств з громадськими організаціями; 3) профспілкова активність і вплив профспілок на формування громадської думки.	1) Недовіра населення до приватного бізнесу; 2) дія в підприємницькій діяльності «економічного націоналізму», тобто несприятливого ставлення до іноземців; 3) зниження рівня освіти населення.
Політико-правові фактори	1) Державний контроль і регулювання діяльності підприємств; 2) високий рівень економічної свободи держави; 3) створення в органах державної влади угруповань; 4) стабільність уряду; 5) державна політика приватизації; 6) ефективне антимонопольне законодавство.	1) Зменшення значення уряду як замовника; 2) високий рівень корупції державних структур; 3) неефективна законодавча база; 4) зниження стабільності у країні та суспільстві; 5) недостатній рівень правової підтримки окремих галузей підприємств.
Міжнародні зміни	1) Співпраця підприємств у сфері створення спільного товару; 2) стабільність підприємства, що викликає довіру іноземних партнерів та сприяє співпраці.	1) Розрив стосунків з діловими партнерами; 2) відсутність контрактів, що пов'язано з недовірою партнерів; 3) законодавча незахищеність іноземних партнерів.
Структурні тенденції	1) Виникнення нових галузей; 2) згорання діяльності «застарілих» галузей; 3) позитивний вплив міжнародного розподілу праці на діяльність окремих галузей і підприємств.	1) Згорання діяльності підприємств стратегічно важливих галузей; 2) відсутність появи нових галузей економіки; 3) відсутність розширення галузей економіки.

Динаміка зміни кількості підприємств за результатами впливу агресивного стану зовнішнього середовища (за видами економічної діяльності) [4]

Галузь економіки	Кількість підприємств за видами економічної діяльності						
	2010 рік	2011 рік	2012 рік	2013 рік	2014 рік	2015 рік	2016 рік
1	2	3	4	5	6	7	8
Усього	378 810	375 695	364 935	393 327	341 001	343 440	306 369
Сільське, лісове та рибне господарство	50 666	41 677	47 656	49 848	46 012	46 744	44 998
Промисловість	47 827	47 479	43 356	49 130	42 187	42 564	38 555
Будівництво	38 215	37 544	34 077	36 185	29 785	29 165	24 333
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів	110 154	111 638	103 798	110 414	93 972	93 643	82 192
Транспорт, складське господарство, поштова діяльність	13 603	14 792	15 472	16 810	14 909	15 148	13 716
Тимчасове розміщування й організація харчування	9 777	9 880	9 495	10 096	7 885	7 700	6 544
Телекомунікації	13 189	14 372	13 448	14 885	13 319	13 617	11 932
Фінансова та страхова діяльність	5 703	5 594	4 972	4 996	4 410	4 333	3 786
Операції з нерухомим майном	27 603	28 783	32 121	35 076	31 201	32 719	30 913

1	2	3	4	5	6	7	8
Професійна, наукова діяльність	32 188	32 962	30 973	33 946	30 028	29 780	24 853
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	16 011	16 774	16 086	17 478	15 177	15 646	13 801
Освіта	2 454	2 434	2 162	2 367	2 081	2 089	1 855
Охорона здоров'я та соціальної допомоги	4 684	4 883	4 636	4 914	4 093	4 307	3 936
Мистецтво, спорт, розваги	2 078	2 214	2 027	2 341	1 946	2 089	1 705
Надання інших видів послуг	4 658	4 669	4 656	4 841	3 996	3 896	3 250

кість підприємств промислової галузі з кожним роком зменшується.

Порівнюючи 2016 рік із 2010 роком можемо сказати що кількість підприємств зменшилась на 9 272, сільсько-господарська галузь зменшилась на 5 668, торговельна галузь зменшилась на 27 962 підприємства.

У транспортній галузі, авіаперевезеннях та авіабудівництві спостерігається також зниження кількості під-

приємств внаслідок ускладнення умов функціонування, зокрема необхідності переорієнтування зі Сходу на Захід, перерозподілу транспортних потоків, а також втрати партнерів та клієнтів російського регіону. У сучасних умовах підприємствам доводиться боротися за виживання, споживачів, адже європейський ринок є висококонкурентним і вже поділений між наявними конкурентами. При цьому багато підприємств не приділяють необхідної уваги діа-

гностиці можливих загроз з боку оточуючого середовища та виникнення нових конкурентів.

Для ефективної організації управління підприємством в умовах агресивного стану зовнішнього середовища необхідні єдині методичні та теоретичні підходи до діагностики рівня кризи. Для цього мають досліджуватися концептуальні положення побудови системи діагностики кризового стану, проводиться кількісне оцінювання фінансових загроз виникнення кризи, розробляються сучасні методичні підходи до аналізу кризи та її результатів. Діагностика підприємства в агресивному стані оточуючого середовища має власну логіку та структуру. На рис. 3 наведено етапи діагностики стану підприємства [3].

Виконання послідовних етапів діагностики діяльності підприємства в умовах агресивного стану дає змогу сформувати комплекс заходів, спрямований на підвищення рівня фінансової стабільності підприємства, з урахуванням впливу агресивного стану зовнішнього середовища. На рис. 4 наведено основні заходи, яких можна вжити в разі несприятливого впливу зовнішнього середовища.

З метою мінімізації негативного впливу технологічного фактору в умовах агресивного середовища необхідно здійснювати вкладення коштів в інноваційні розробки та оновлення потужностей підприємств, збільшити обсяги амортизаційних відрахувань, здійснювати

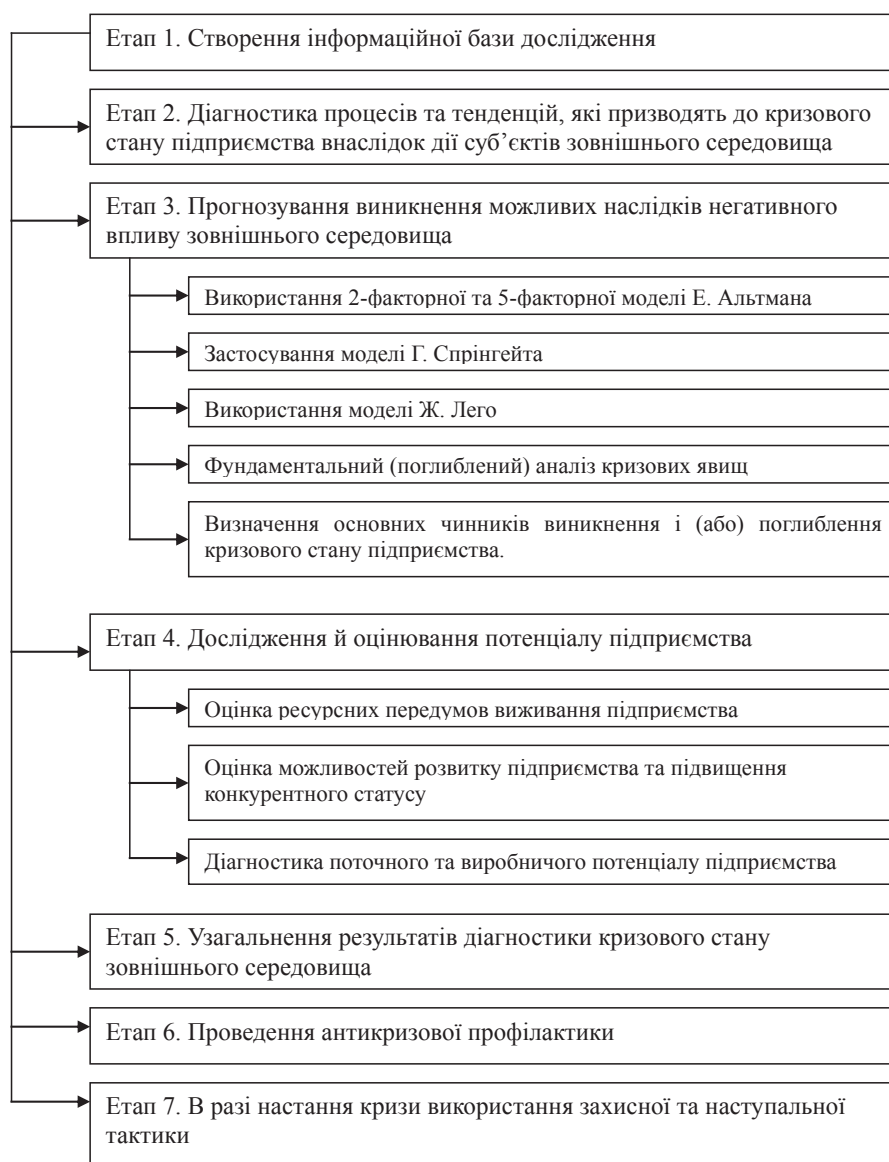

Рис. 3. Етапи діагностики діяльності підприємства в умовах агресивного стану зовнішнього середовища [3]

Рис. 4. Превентивні заходи авіапідприємств для запобігання впливу агресивного зовнішнього середовища

розвиток наукових інститутів, проводити маркетингові дослідження.

Економічні та політичні фактори найбільш негативно впливають на підприємства. Тому для усунення негативного впливу економічних факторів підприємству необхідно ввести фінансові операції, спрямовані на підтримання купівельної спроможності заощаджень, розвиток та поширення національних товарів, стабілізацію валютного ринку за рахунок політики інфляційного таргетування, закриття нелегальних каналів втечі капіталу з країни за допомогою офшорів, фіктивного імпорту та експорту товарів.

Для усунення впливу політико-правових факторів пропонуються участь в політиці осіб, які представляють інтереси авіапідприємств, тобто активна політична позиція керівництва; внесення змін до законодавчої бази, які будуть сприяти стимулюванню розвитку авіаційної галузі, а також інших галузей економіки; стабілізація політичної ситуації в країні; активізування використання науково-технологічного потенціалу авіаційної галузі в практичній діяльності; продовження ринкових трансформацій в економіці шляхом створення прозо-

рого конкурентного бізнес-середовища, протидії застосуванню неконкурентних методів ведення господарської діяльності; залучення інвестиції для технічного переозброєння та реконструкції виробництв стратегічних авіабудівних підприємств, а також забезпечення їх виходу на нові ринки збуту тощо.

Висновки. Проаналізувавши наведену інформацію, можемо стверджувати, що агресивний стан зовнішнього середовища підприємства – це ворожі дії, обставини чи фактори, які діють на підприємство із-зовні (умисно чи неумисно) та призводять до його кризового стану за рахунок різних факторів чи методів. Агресивні фактори середовища прямого та непрямого впливу приводять до зменшення кількості підприємств в Україні та недостатнього розвитку підприємств авіаційної галузі. Внаслідок ускладнення політичної, правової та економічної ситуації в країні авіапідприємства не спроможні усунути негативний вплив зовнішнього середовища, що впливає на зниження їх конкурентоспроможності. Запропоновані превентивні заходи захисту авіапідприємств від агресивного впливу зовнішнього середовища мають сприяти їх економічному розвитку.

Список використаних джерел:

1. Беличева С.А. Основы превентивной психологии. Москва: Социальное здоровье России, 1993. 224 с.
2. Биологический энциклопедический словарь / гл. ред. М.С. Гиляров; редкол.: А.А. Баев, Г.Г. Винберг, Г.А. Заварзин и др. Москва: Сов. энциклопедия, 1986. 831 с.
3. Бэрон Р., Ричардсон Д. Агрессия. Санкт-Петербург: Питер, 1998. 336 с.
4. Державна служба статистики. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Крейхи Б. Социальная психология агрессии. Санкт-Петербург: Питер, 2003. С. 17.
6. Янковець Т.М., Чернюк Ю.В. Порівняння сучасних моделей діагностики ймовірності банкрутства підприємства: закордонний та вітчизняний досвід. Економічна наука. Інвестиції: практика та досвід. 2016. С. 58–62.

ЭКОНОМИЧЕСКОЕ РАЗВИТИЕ АВИАПРЕДПРИЯТИЙ В УСЛОВИЯХ АГРЕССИВНОГО СОСТОЯНИЯ ВНЕШНЕЙ СРЕДЫ

Аннотация. В статье исследовано, что состояние и характер влияния внешней среды являются одними из наиболее важных факторов, которые могут способствовать или препятствовать развитию предприятия, влиять на эффективность функционирования деятельности организации. Проведен анализ определения понятий «агрессия», «агрессивность» с учетом теории психологии. С учетом особенностей деятельности предприятия и методики оценивания состояния внешней среды предложили и сформулировали понятие «агрессивное состояние внешней среды предприятия». Проведен сравнительный анализ факторов влияния внешней среды предприятия в стабильном и агрессивном состоянии. Исследована динамика изменения количества предприятий по результатам воздействия агрессивного состояния внешней среды в Украине.

Ключевые слова: агрессивное состояние, внешняя среда, диагностика, агрессия, факторы влияния, превентивные меры, авиапредприятие.

ECONOMIC DEVELOPMENT OF AIR COMPANIES IN CONDITIONS OF AGGRESSIVE STATE OF THE ENVIRONMENT

Summary. In the article it is investigated that the state and nature of the influence of the environment are the most important factors that can promote or hinder the development of the enterprise and influence the effectiveness of the organization's activities. The article analyzes the definition of "aggression", "aggressiveness" based on the theory of psychology. Taking into account the peculiarities of the enterprise's activities and basing on the methods of assessing the state of the environment, the concept "aggressive state of the enterprise environment" was proposed and formulated. In the article a comparative analysis of the factors of the external environment of the enterprise in a stable and aggressive state is conducted. The dynamics of changes in the number of enterprises by the influence of aggressive state of the environment in Ukraine is researched.

Key words: aggressive state, external environment, diagnostics, aggression, factors of influence, preventive measures, aviation enterprise.

УДК 630*6(477)

Суска А. А.
*кандидат економічних наук,
член-кореспондент Академії економічних наук України,
завідувач кафедри деревооброблювальних технологій
та системотехніки лісового комплексу
Харківського національного технічного університету
сільського господарства ім. Петра Василенка*

Suska A. A.
*Candidate of Economic Sciences,
Corresponding Member of Academy of Economic Science of Ukraine,
Head of Department of Woodworking Technology
and Systems Engineering in Forestry
Kharkiv Petro Vasylenko National Technical University of Agriculture*

МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОЛОГІЧНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЄКТІВ

Анотація. У статті наведено методичні підходи до оцінювання ефективності екологічних інвестиційних проєктів щодо капіталізації соціально-екологічного ресурсу лісу, які дають змогу визначитися з основними вхідними параметрами економічного аналізу проєкту, а саме обсягом продукції, якого можна очікувати на визначених етапах реалізації проєкту; ціною кожної асортиментної одиниці соціально-екологічних послуг. Обсяг продукції оцінюється як опосередкований сумарний економічний ефект, що можуть генерувати соціально-екологічні функції лісу. Ціна соціально-екологічної послуги визначається методом природної ренти або методом роялті залежно від характеру її споживання, а саме безперервного чи дискретного.

Ключові слова: екологічні інвестиції, інвестиційні проєкти, ефективність інвестиційного проєкту, інвестиційний аналіз, соціально-екологічний ресурс, соціально-екологічна послуга, обсяг продукції, ціна соціально-екологічної послуги.

Вступ та постановка проблеми. Значні перспективи щодо розвитку економічного простору лісового сектору економіки України пов'язані з капіталізацією соціально-

екологічного ресурсу лісу. Впорядкувати процеси комерційного обігу такого ресурсу може ринок соціально-екологічних послуг як нова еколого-економічна система лісової